

turistický sprievodca

ZÁPADNÉ TATRY

 DA JAMA

9 788081 361074

odporúčaná cena 11,95 €

+ turistická mapa

turistický sprievodca

ZÁPADNÉ TATRY

Blažej Kováč

Zostavil: Daniel Kollár

Západné Tatry

3. doplnené vydanie, 2020

Editor: Daniel Kollár

Pešie turistické trasy: Blažej Kováč

Prírodné pomery: Ján Lacika

Turistické zaujímavosti: Kliment Ondrejka

Lektor trás: Marek Heinrich

Zodpovedný redaktor: Daniel Kollár

Technický redaktor: Tibor Kollár

Jazyková úprava: Jana Hyžová a Tibor Kollár

Fotografie: Peter Chromek, Daniel Kollár, Tibor Kollár, Ján Lacika, Viera Poláková a Silvester Siegler

Výškové profily: Ján Lacika a Marianna Lázničková

Výrezy máp: Kartografie HP a SHOCart, www.kartografiehp.cz
a Marianna Lázničková

Obálka: Daniela Kollárová

Dizajn a typografia: Marianna Lázničková

Tlač: PRESS GROUP, s. r. o., Banská Bystrica

Akékoľvek, hoci aj čiastočné použitie diela je dovolené
len s písomným súhlasom vydavateľstva DAJAMA.

© RNDr. Daniel Kollár – DAJAMA

Karľoveské rameno 4B, 841 04 Bratislava-Karľova Ves

tel.: +421 (2) 446 317 02, info@dajama.sk, www.dajama.sk

Vydalo vydavateľstvo DAJAMA v roku 2020 ako svoju 324. publikáciu.

ISBN 978-80-8136-107-4

Milí čitatelia,

vydavateľstvo DAJAMA sa od začiatku svojej existencie venuje propagácii regiónov Slovenska a vydávaniu publikácií o jeho geograficko-historických oblastiach. V rámci viacerých edícií spracúvame jednotlivé mestá a regióny Slovenska a približujeme ich históriu a súčasnosť. Všetky publikácie pripravujeme nielen v slovenskom jazyku, ale niektoré aj v jazykových mutáciách. Vydávanie publikácií o Slovensku je hlavným cieľom našej činnosti, prostredníctvom ktorej chceme predstaviť jednotlivé prírodné a kultúrno-historické krásy našej krajiny.

S podobným zámerom sme v roku 2001 začali pripravovať edíciu S batohom po Slovensku, v ktorej doteraz vyšlo sedemnást titulov: Západné Tatry, Slovenský raj, Nízke Tatry, Vysoké Tatry, Malá Fatra, Veľká Fatra, Okolie Bratislavy, Slovenský kras, Štiavnické vrchy, Biele Karpaty, Súľovské vrchy, Okolie Košíc, Javorníky, Oravské Beskydy, Východné Karpaty, Pieniny, Slovenské rudohorie – západ. Od roku 2007 sme začali s druhým vydaním niektorých najžiadanejších titulov a postupne vyšli Vysoké Tatry, Slovenský raj, Západné Tatry, Nízke Tatry, Malá Fatra, Veľká Fatra a Okolie Bratislavy. V roku 2020 vychádzajú v treťom doplnenom a prepracovanom vydaní tituly **Západné Tatry**, Slovenský raj, Nízke Tatry, Vysoké Tatry, Malá Fatra a Veľká Fatra. Ich obsah tvoria najzaujímavejšie pešie trasy s niektorými podrobnejšie spracovanými turistickými cieľmi. Okrem opisov základných trás v nich možno nájsť aj výrezy panoramatických máp s priebehom jednotlivých trás. Samozrejme, nechýba ich výškový profil, charakteristika náročnosti a časový rozvrh, ktoré dopĺňajú fotografie typickej scenérie. Úvod jednotlivých kníh obsahuje všeobecné informácie, základnú charakteristiku prírodných pomerov oblasti, východiská túr a mapu regiónu s vyznačením polohy opisovaných turistických trás. Na záver sme zaradili register najvýznamnejších turistických bodov a praktické informácie. Doplnkom sprievodcu je aj turistická mapa v mierke 1 : 50 000, ktorá je priložená v plastovom obale a spolu s knihou vytvárajú jeden celok.

Všetky odporúčané trasy sme spracovali na základe osobných skúseností našich autorov a spolupracovníkov, ktorým by sme sa touto cestou chceli poďakovať. Napriek tomu nemožno vylúčiť menšie zmeny, ktoré mohli v poslednom období nastať. Budeme vďační, ak pri zistení nejakej nepresnosti pošlete vašu informáciu na adresu vydavateľstva. V ďalšom vydaní môžeme po overení urobiť prípadnú zmenu alebo úpravu.

Veríme, že si vyberiete z ponuky výletov do najkrajších horstiev Slovenska a že prežijete romantické chvíle v lone slovenských hôr. Želáme vám pekné počasie, dobrú náladu a šťastný návrat domov.

Daniel Kollár

Obsah

Systém sprievodcu	5
Poloha	9
Prírodné pomery	10
Podložie a povrch.....	10
Podnebie a vodstvo	18
Pôdy, rastlinstvo a živočíšstvo	21
Ochrana prírody	26
Východiská túr	27
Mapa	34
1 Okolo Liptovských kôp	37
2 Na Bystrú	43
3 Východným hrebeňom Západných Tatier	47
4 Na Jakubinu	53
5 Na Ostrý Roháč	57
6 Na Baranec	61
7 Na Plačlivé	65
8 Na západotatranské kopy	69
9 Na Baníkov	73
10 Na Salatín	77
11 Na Babky a Sivý vrch	81
12 Na Sivý vrch	85
13 Západným hrebeňom Západných Tatier	89
14 Cez hrebeň Západných Tatier	95
15 Na Ostrý Roháč a Plačlivé	99
16 Na Hrubú kopu a Baníkov	103
17 Na Lúčnu	107
18 K Roháčskym plesám	111
19 Okolím Zverovky	115
20 Do Juráňovej doliny a na Lúčnu	119
Register	124
Praktické informácie	126

System sprievodcu

Edícia S batohom po Slovensku je určená najmä turistom, ktorí uprednostňujú pešiu turistiku.

Úvodná časť sprievodcu je venovaná všeobecným informáciám o koncipovaní jednotlivých trás a o základných zásadách pohybu v prírode. Prvá kapitola stručne oboznamuje s prírodnými pomermi územia (od povrchových foriem cez charakteristiku vodstva, podnebia, pôd, rastlinstva a živočíšstva až po ochranu prírody). Po stručnej prírodnej charakteristike a predstavení turistických východísk nasleduje mapa regiónu s vyznačením a očíslovaním opisovaných turistických trás.

Po všeobecnej časti nasleduje opis jednotlivých trás. V úvode každej turistickej trasy možno nájsť prehľad najdôležitejších informácií zoradených podľa hesiel. Prvým heslom je poloha definujúca územie, v ktorom je turistická trasa situovaná. Druhým heslom je východiskový bod, ktorý obsahuje názov miesta, kde sa výlet začína, a spôsob jeho dosiahnutia (napr. zastávka SAD – Slovenskej autobusovej dopravy, zastávka ŽSR – Železníc Slovenskej republiky, parkovisko). Tretím heslom je cieľový bod, ktorý určuje miesto, v ktorom sa turistická trasa končí, a spôsob dopravy z tohto bodu (napr. zastávka SAD – Slovenskej autobusovej dopravy, zastávka ŽSR – Železníc Slovenskej republiky, parkovisko). Štvrtým heslom je časový rozvrh, ktorý predstavuje stručný zoznam významných zastávok na trase spolu s priemerným časom chôdze medzi susednými dvoma v hodinách (v údajoch o celkovom čase nie je započítaný čas využitý na odpočinok či prehliadku zaujímavých miest). Piatym heslom je prevýšenie, to znamená rozdiel medzi najnižším a najvyšším bodom na trase. Po týchto heslách nasleduje charakteristika náročnosti túry a opis základnej trasy.

V opise základnej trasy sa dôraz kladie predovšetkým na prírodnú zaujímavosť, z ktorých niektoré sú zvlášť charakterizované v rámkoch na stranách danej túry. Súčasťou každej trasy je mapový výrez s načrtnutým priebehom túry. Trasy charakterizuje aj výškový profil, pričom informácie o väčšine trás dopĺňa fotografia typickej scenérie. Základné trasy sú koncipované tak, aby umožňovali návštevu všetkých významných oblastí opísaného územia. Navrhnuté trasy však nemožno chápať ako vyčerpávajúci, resp. definitívny zoznam. Ide skôr o odporúčania, ktoré sa dajú voľne kombinovať, spájať (napr. s prenocovaním v horskej chate) alebo skracovať absolvovaním časti trasy. Pri niektorých výletoch sú uvedené aj variantné možnosti.

Náročnosť

Navrhované trasy spravidla vedú po dobre značkových chodníkoch a cestách. V prípade možných orientačných problémov je na túto skutočnosť v texte upozornené. To znamená, že v danom úseku treba zvýšiť pozornosť a častejšie používať mapu. Trasy boli zvolené tak, aby si z nich mohol vybrať každý – skúsený turista i človek so slabšou fyzickou kondíciou. Na

presnejšie rozlíšenie stupňa náročnosti sú poradové čísla jednotlivých trás odlišené zelenou, modrou a červenou farbou, ktoré vyjadrujú tri stupne náročnosti: nenáročné, stredne náročné a náročné trasy.

Nenáročné trasy sú v záhlaví označené **zelenou farbou** a predstavujú pešie výlety, ktoré sú vhodné pre menej zdatných turistov, rodiny s menšími deťmi a starších ľudí. Ide o maximálne poldenné výlety s nevelkým prevýšením a dĺžkou prechádzajúce po dobre upravených cestách alebo chodníkoch.

Stredne náročné trasy sú označené **modrou farbou**. Vhodné sú pre zdatnejších turistov a pre rodiny s väčšími či fyzicky zdatnejšími deťmi, pretože vyžadujú dobrú fyzickú kondíciu. Z hľadiska časového rozvrhu sú dlhšie, prekonávajú väčšiu vzdialenosť a dosahujú výraznejšie prevýšenie. Niektoré sú náročnejšie aj na orientáciu a vyžadujú si skúsenosti s pohybom v prírode.

Náročné trasy sú označené **červenou farbou** a sú určené mimoriadne zdatným turistom, ktorým nerobí problém celodenný pohyb v teréne, veľké prevýšenie, využívanie technických pomôcok a sťažená orientácia. Sú vhodné pre ľudí s výbornou fyzickou kondíciou a dostatočnými skúsenosťami s pohybom v náročnom teréne.

Turistický výstroj

Základom fyzickej a psychickej pohody pri absolvovaní horských a vysokohorských túr je vhodné oblečenie a výstroj, najmä pevná obuv

s profilovanou podrážkou. Športová obuv (tenisky a pod.) alebo poltopánky nohy nechránia pred úrazom v skalnatom teréne, predovšetkým v pohyblivej sutine. Na telo si treba obliecť vhodnú spodnú bielizeň (tzv. termobielizeň), ako strednú vrstvu možno odporučiť oblečenie napríklad z materiálu Polar rôznej hrúbky. Ako vrchné ošatenie sú vhodné vetrovky a nohavice z vodoodpudivých a vetruvzdorných materiálov (napr. typu Goratex). Pri dlhších a náročnejších túrach by vo výstroji nemal chýbať plášť do dažďa, čiapka, rukavice, pišťalka, tepelnoizolačná fólia pre nepredvídané situácie a základná lekárnička. Lyžiarske palice, čakan a stúpacie železá (tzv. mačky) odporúčame v období, keď sú v dolinách a sedlách snehové polia. K ďalším nevyhnutným potrebám patria osobné doklady, hodinky, mapa a turistický sprievodca s opisom trás, dostatok jedla a tekutín a vrecko na znesenie vlastných odpadkov. V prípade dlhších túr sa aj v letných mesiacoch odporúča voliť teplejšie oblečenie, pretože náhla zmena počasia môže pre turistu bez dostatočného vybavenia znamenať nepríjemné zážitky.

Desať základných zásad bezpečného pobytu v horách

1. Pri výbere túry treba zohľadniť zdatnosť turistu.
2. O schodnosti trasy je vhodné informovať sa na stanici horskej služby.
3. Cieľ túry a predpokladaný čas návratu je vhodné oznámiť ubytovateľovi a zapísať sa do knihy vychádzok.
4. Na dlhšiu túru sa odporúča odísť ráno.
5. Aj za slnečného počasia treba použiť pevnú obuv.
6. Do batoha si treba zabaliť nepremokavé oblečenie.
7. Ak sa počasie začne zhoršovať, treba sa včas vrátiť.
8. Počas túry sa odporúča smerovať po značkových chodníkoch, neodbočovať do neznámeho terénu a nevstupovať na snehové polia.
9. Ak je chodník nad pásom lesa pokrytý snehom a nemá tyčové značkovanie, nepovažuje sa za značkový a nesmie sa po ňom pokračovať.
10. Ak sú turisti okolnosťami prinútení nevrátiť sa na miesto ubytovania, je ich povinnosťou oznámiť túto skutočnosť ubytovateľovi.

Desať základných pokynov pri pohybe po turistických chodníkoch

1. Plánovanú trasu si treba preštudovať vopred podľa turistickej mapy a turistického sprievodcu.
2. Hlavnú pozornosť treba venovať križovatkám ciest vo voľnom teréne a križovatkám ulíc pri prechode obcami, kde trasu spravidla križuje rad ulíc a ciest.
3. Na ostré zlomy a zmenu smeru na menej dôležitú komunikáciu upozorňuje šípka (značka s hrotom).
4. Ak na väčšej vzdialenosti (asi 300 m) značka chýba, ide pravdepodobne o nesprávny smer. V tomto prípade sa treba radšej vrátiť na najbližšiu križovátku a hľadať správny smer.
5. Pri príchode na väčšie voľné plochy v poraste s málo zreteľnými chodníkmi si treba pozorne prezrieť protiahly okraj porastu, či na ňom nie je veľká pásová značka (tzv. volavka).

6. Pri značkovaní niektorých trás nemohli byť dodržané pravidlá značkovania alebo stanovený trojročný cyklus obnovy, čo môže spôsobiť nečitateľnosť značiek, ich nedostatočnú hustotu a nesúlad s mapou.

7. Pri chôdzi sa odporúča pozeráť aj späť a overiť si, či značkovanie v protismere nie je spoľahlivejšie.

8. Odporúča sa odmerať si vzdialenosti jednotlivých bodov na turisticky značkových trasách z mapy pre kontrolu dĺžky pochodu a vzdialenosti.

9. Pri pohybe v teréne informujú o vzdialenosti a mieste údaje na smerovníkoch (na smerovke sú uvedené tri postupné ciele na danej trase a údaje o čase potrebnom na ich dosiahnutie).

10. Turisticky značkové trasy sú v plnom rozsahu použiteľné len v období bez snehovej pokrývky.

Mapy

Každú trasu dopĺňa mapka s jej zvýrazneným priebehom. Súčasťou sprievodcu je aj turistická mapa v mierke 1 : 50000 vložená do plastového obalu.

Elektronická príprava trasy

Hikeplanner je interaktívna on-line služba prevádzkovaná turistickým portálom HIKING.SK. Vyhľadá vyznačenú turistickú trasu medzi dvoma zadanými rázcestiami (s možnosťou zadať jedno priebežné rázcestie) a podľa výberu môže minimalizovať vzdialenosť, prevýšenia alebo pre potreby hrebňoviek uprednostňovať červenú značku. Následne zobrazí údaje o danej etape – vzdialenosti, stúpania, klesania, časový odhad a farby značkových chodníkov, ktorými etapa prechádza. Do systému sú zaradené zväčša len rázcestia (TIM), kde sa križujú aspoň dva rôzne značkové chodníky.

Databáza sa priebežne aktualizuje v snahe zachytiť súčasný stav v teréne. Naplánovanú trasu si možno pozrieť on-line na turistickú mapu na adrese www.turistickamapa.sk, ktorú prevádzkuje portál HIKING.SK.

S obmedzenou funkčnosťou je dostupná aj WAP verzia pre mobilné telefóny (<http://hiking.sk/wap>). Hikeplanner tak možno využiť aj priamo v teréne, samozrejme, ak je dané územie dostatočne pokryté signálom.

Zverovka, rázcestie (1018)	4 km	320 m	1:15	foto	kumulatívne
1. Zádna Látaná (1320)	2 km	345 m	1:05	foto	1:15, 4 km
chodník uzavretý od 1. 11. do 15. 6.					
2. S. Zábrat (1660)	1 km	221 m	0:40	foto	2:20, 6 km
chodník uzavretý od 1. 11. do 15. 6.					
Rákoň (1876)	7 km, hore 888 m, dole 25 m, 3:00				3:00, 7 km
Rákoň (1876)	0.5 km	7 m	0:10	foto	kumulatívne
1. Pod Wolowcem (1656)	0.6 km	205 m	0:40	foto	0:10, 0.5 km
Volovec (2063)	1.1 km, hore 213 m, dole 25 m, 0:50				0:50, 1.1 km
zhrnutie trasy: 8.1 km, hore 1098 m, dole 50 m, 3:50					

Poloha

Západné Tatry sa rozprestierajú medzi 49° 09' a 49° 17' severnej zemepisnej šírky a 19° 34' a 20° 01' východnej zemepisnej dĺžky. Ide o pásmové pohorie približne obdĺžnikového tvaru s rozmermi strán 30 km a 16 km. Najkontrastnejšie a najmarkantnejšie je jeho ohraničenie z juhu, kde susedí s hlboko zaklesnutou Liptovskou kotlinou. Dobre viditeľná južná úpätnica pohoria sa tiahne takmer rovnobežkovým smerom medzi Podbanským na východe a Liptovskými Matiašovcami na západe. Na západe Západné Tatry hraničia s Chočskými vrchmi. Obe pohoria oddeľuje krátka rászoča Holice (1 339 m), ktorá zo západnej strany susedí so Suchou dolinou. Aj na severe Západné Tatry prechádzajú do zníženej, ktorá je však plytkejšia a užšia ako Liptovská kotlina na juhu. Pohorie tu lemuje Zuberecká brázda, ktorá je najzápadnejšou časťou Podtatranskej brázdy a ktorá pokračuje na územie Poľska. Na východ od Západných Tatier sa rozprestierajú Vysoké Tatry. Hranica medzi nimi vedie od Ľaliového sedla (1 947 m) na hlavnom hrebeni ponad Zadnú Tichú dolinu do sedla Závory (1 879 m) na bočnom hrebeni Liptovských kôp. Zo sedla Závory klesá na dno Kôprovej doliny a pokračuje po jej osi do Podbanského na južnom úpätí pohoria.

Západné Tatry sa už v stredoveku stali pohraničným horským masívom rozhraničujúcim historické regióny Uhorska a Poľska. Oddeľovali Oravu a poľské Podhalie na severe od Liptova na juhu. Postavenie výraznej prírodnej hranice si zachovali dodnes. V súčasnosti ležia na severe stredného Slovenska na hranici s Poľskom. Približne jedna tretina ich územia patrí

Poľsku, zvyšok je slovenský. Slovensko-poľská štátna hranica vedie po hlavnom hrebeni Západných Tatier medzi Laliovým sedlom (1947 m) na východe a Volovcom (2063 m) na západe. Na Volovci sa stáča smerom na sever a po bočnej rássoche Rákoňa sa zvažuje k severnému okraju pohoria. Vytvorením nového územnosprávneho členenia Slovenskej republiky, ktoré vstúpilo do platnosti v roku 1996, sa takmer celá slovenská časť Západných Tatier stala súčasťou Žilinského kraja. Iba rozlohou malá východná časť pohoria patrí do okresu Poprad, ktorý je začlenený do Prešovského kraja. Severozápadná časť Západných Tatier zasahuje na územie okresu Tvrdošín, časti ležiace južne od hlavného hrebeňa sa nachádzajú na území okresu Liptovský Mikuláš.

Prírodné pomery

Podložie a povrch

Západné Tatry sú geologicky veľmi podobné Východným, resp. Vysokým Tatrám. Obe patria medzi kryštálicko-druho horné pohoria Západných Karpát. Majú časť budovanú vyvretými a premenenými horninami kryštalinika a časť, ktorú tvorí pásma sedimentov druho horného mora. Sú tu iba dva menej významné rozdiely. Prvý sa týka kryštálickej časti masívu, druhý sedimentačného pásma na severe. Vo Vysokých Tatrách v kryštaliniku výrazne dominujú hlbinné vyvreliny žulového typu, v Západných Tatrách majú v tejto jednotke o niečo väčšie zastúpenie kryštálické bridlice – ruly, svory a migmatity. Druho horné sedimenty (v prevažnej miere dolomity a vápence) majú vo Vysokých Tatrách okrajovú pozíciu, keď na malom

území na ich severnom úpätí budujú pomerne úzky pás, ktorý sa rozširuje až v Belianskych Tatrách. V Západných Tatrách sa šírka sedimentačného pruhu zväčšuje do takej miery, že ho v oblasti Červených vrchov možno nájsť až na hlavnom hrebeni. Dolomity a vápence sa okrem toho vo väčšej miere vyskytujú v severozápadnej a západnej časti pohoria, kde pásmovito pokračujú smerom na západ do Chočských vrchov.

Dinosaurius z Tichej doliny

Na jeseň 1995 si dvojica slovenských geológov pracujúca v Tichej doline vo východnej časti Západných Tatier do batoha pribalila kus skaly, na ktorej boli nezvyčajné preliačiny. Laboratórne analýzy ukázali, že jamky na povrchu pieskovca sú vlastne odtlačky stôp veľkého tvora s tromi prstami. Paleontológovia zistili, že živočíchom žijúcim v pravekej Tichej doline bol druh dinosaura s vedeckým názvom *Coelurosaurichnus tatricus*. Odtlačky tohto veľjaštera sa akoby zázračným spôsobom zachovali na povrchu vrstvy pieskovca, ktorý bol asi pred 195 miliónmi rokov mäkkým bahnom. Geológovia predpokladajú, že v tom čase prežívali budúce Tatry alpske vrásnenie predznamenávajúce vznik druhohorného vrásového pohoria. Oblasť dnešnej Tichej doliny bola pravdepodobne rozpálenou pustatinou s rozptýlenou tropickou vegetáciou krovitých prasličiek a papradí. Piesčité bahno časom vyschlo a stuhlo. Neskôr skamenelo na pieskovec aj s jedinečným svedkom života pravekých Tatier.

